



# HRAD SVOJANOV

569 73 Svojanov 1, tel.: 461 744 105, 461 744 124,  
mobil: 739 339 991, 603 810 085,  
e-mail: [hrad@svojanov.cz](mailto:hrad@svojanov.cz), IČ: 00194620

*Svojanov 15. 2. 2013*

## **Zpráva o činnosti příspěvkové organizace Hrad Svojanov v roce 2012**

### **Zhodnocení plnění úkolů a činností organizace**

Činnost příspěvkové organizace Hrad Svojanov je stanovena zřizovací listinou, která byla aktualizována 1. 10. 2009. Hlavním účelem činnosti příspěvkové organizace je pečovat o kulturně historické dědictví významné stavební památky a vytvářet podmínky pro aktivní odpočinek a kulturně společenské využití historického prostředí co nejširším spektrem návštěvníků.

Činnost organizace byla v roce 2012 velmi rozmanitá. Ovlivněna byla rozsáhlou rekonstrukcí, která v areálu hradu po celý rok probíhala

Rok 2012 se na hradě Svojanově nesl v duchu vyvrcholení stavební obnovy probíhající v posledních několika letech. Přesto, že návštěvnická sezóna byla poznamenána stavebními pracemi v různých částech areálu, návštěvníci si na hrad cestu našli a sezóna byla poměrně silná. Hrad byl pro veřejnost otevřen od 3. března do 16. prosince.

V jarních měsících došlo ve spolupráci s městysem Svojanov k odstranění přebujelé zeleně na svahu pod hradem směrem k městečku. Z městečka se tak otevřel nový překrásný pohled na hrad. Impozantnost celého komplexu vyniká nejen ve dne, ale i ve večerních hodinách za slavnostního osvětlení. Po dokončení rekonstrukce hradu vyniklo zejména obnovené průčelí domu zbrojnošů i vnější hradební obvod se střílnami a baštami. V posledních desetiletích byl hrad ukrytý za přerostlou zelení a v letním období z porostu

vyčníval pouze vrchol břitové věže. Přitom v minulosti byl celý hradní kopec holý a hrad tvořil dominantu okolní krajiny.

Po celý rok probíhala revitalizace hradu dotovaná z ROP NUTS II Severovýchod. Stavební práce se soustředily nejvíce na dům zbrojnošů a vnější hradební obvod. Od jara až do září probíhala památkově náročná konzervace fasády domu zbrojnošů. Restaurátoři zafixovali dochované fragmenty omítek z konce 15. století, na vnějších průčelích zdobených goticko-renesančním kvádrováním. Pečlivým restaurátorským zásahem prošla také kamenná ostění všech oken. Souběžně probíhala obnova vnějšího hradebního obvodu. V jarních měsících byla realizována etapa jihovýchodního úseku, v rámci které došlo k unikátnímu objevu čtyř střílen. Tento nález upoutal i mediální pozornost a byl prezentován v rámci zpravodajství televize Nova. Obdobný mediální zájem upoutalo v září otevření zcela obnoveného domu zbrojnošů, které bylo rovněž mimo jiné prezentováno ve stejném zpravodajství a později i v pořadu Toulavá kamera České televize.

V letních měsících pak pokračovala obnova jihozápadního úseku vnějšího hradebního obvodu. Tato etapa nebyla součástí revitalizace hradu, a proto byla financována městem Poličkou za přispění dotací od Ministerstva kultury ČR a Pardubického kraje. Provedení rekonstrukčních prací bylo nezbytné z důvodu havarijního stavu hradeb a bašt, které v několika místech hrozily zřícením. Obnova schodiště mezi zahradou a jižní baštou zajistila propojení těchto prostor pro příští sezónu.

Na západní a jihovýchodní baštu byly osazeny dva dřevěné altány. Na západní baštu velký odpočinkový altán, na jihovýchodní baštu menší vyhlídková besídka. Podobné stavby tyto prostory zdobily již v 19. století.

Velmi důležitou akcí bylo také zajištění odvodnění západní části renesančního paláce, odkud prolínala vlhkost do interiéru paláce empírového. Dalšími změnami prošlo i vnitřní nádvoří hradu. Podle dobových fotografií byl v jeho středu obnoven kruhový květinový záhon. Příjemnou změnou se stalo pořízení nových elegantních bílých laviček a stolů, financované za přispění Pardubického kraje.

Všemi uvedenými pracemi byla v podstatě dokončena obnova samotného vlastního hradu a nyní je jen na nás, abychom zajištěním řádné údržby zamezili nutnosti další tak rozsáhlé rekonstrukce v budoucnu. V příštích letech však ještě zbývá dokončit obnovu předhradí – východního traktu poplužního dvora (budovy čp. 122) a hradeb propojujících předhradí se samotným hradem. Vzhledem k dokončení rekonstrukce budou v roce 2013 otevřeny návštěvníkům zcela nově další prostory, do kterých v minulosti nikdy nebyl umožněn přístup. Jedná se například o balkony kolem empírového paláce nebo parkány podél vnějšího hradebního obvodu. Návštěvníky jistě překvapí, o jak rozsáhlé prostory se hrad po rekonstrukci „zvětšil“.

Mezi nejvýznamnější novinky, které mohli návštěvníci spatřit v rámci prohlídek již v roce 2012, patřil bezesporu zrestaurovaný interiér domu zbrojnošů. Ve spodním sále, který slouží i pro pořádání různých společenských akcí, byla znovu instalována stálá výstava klasicistních dveří z Poličky, horní sál se stal místem expozice přibližující život hradní posádky na konci 15. století. Sálu dominují historické zbroje a zbraně, atmosféru pak doplňují dobové oděvy, hry ad. Velkou změnou v podzimních měsících prošly i interiéry empírového paláce. Hrad Svojanov získal do zápůjčky od Národního památkového ústavu soubor 80 obrazů a vedut, převážně pocházejících ze zámku v Zámrsku, který je svou historií spjat právě se Svojanovem. Tyto obrazy doplnily vybavení jednotlivých hradních komnat.

V průběhu sezóny byly tradičně pořádány četné kulturní akce. Ve dnech 7. – 8. dubna proběhly Velikonoce na hradě. Program lákal zejména na tradiční velikonoční zvyky, interiéry připomněly velikonoční výzdobu šlechtického sídla v 2. polovině 19. století. 5. – 6. května se pořádal Hradní jarmark, představující tradiční řemesla a řemeslné výrobky. Novinkou bylo Hradní májové veselo ve dnech 19. – 20. května, představující dobové tance, historickou hudbu z Maďarska či šerm. Ve dnech 7. – 8. července proběhly Královské slavnosti na Svojanově. Tato akce návštěvníky přenesla do období pozdního středověku a svým programem přiblížila dobu vlády Jagellonců. Hrad Svojanov se v roce 2012 zapojil do projektu Europa Jagellonica a v rámci tohoto projektu pořádal nejen Královské slavnosti, ale i výstavu o pozdně gotických památkách v regionu. V rámci akce proběhl také koncert zpěvačky Lenky Filipové na horním nádvoří hradu. Již 4. ročník Festivalu akustické hudby se konal v sobotu 21. července. Divadelní pouť proběhla ve dnech 4. – 5. srpna. 21. ročník festivalu představil nejrůznější divadelní soubory, vyvrcholením programu bylo zcela jistě vystoupení Jana Přeučila a Evy Hruškové. Ve dnech 18. – 19. srpna byla pořádána Třicetiletá válka na Svojanově. Bohatý program také vytvořil kulisy pro natáčení dokumentu České televize „Bitevní pole“. V září se hrad Svojanov s dalšími památkami města Poličky připojil ke Dnům evropského dědictví. V rámci doprovodného programu probíhaly v sobotu 8. září pod názvem „Jak se žije na hradě“ mimořádné prohlídky hradního penzionu a v sobotu 15. září noční oživené prohlídky. Netradiční prohlídky s hranými scénami za nočního osvětlení představily příběh posledního soukromého majitele hradu Antonína Haascheho. Pro velký úspěch musely být znovu opakovány 17. listopadu. 22. – 23. září proběhly Slavnosti lovu, připomínající oblíbenou zábavu bývalých vlastníků hradu. Jako poslední kulturní akce byl pořádán Hradní advent ve dnech 1. – 16. prosince. Hradní interiéry dostaly opět tradiční vánoční výzdobu. V sobotu 15. prosince proběhl v horním sále domu zbrojnošů adventní koncert sboru Poličská schola, který obvykle doprovází bohoslužby v poličském kostele sv. Jakuba. Všechny akce pořádané v roce 2012 doplňovaly zajímavé gastronomické speciality podávané v hradní restauraci či občerstvení na horním nádvoří.

Nedílnou součástí činnosti organizace jsou také pronájmy historických prostor hradu, zejména sálu domu zbrojnošů, pro konání společenských a komerčních akcí. Tak zde proběhlo zejména několik firemních akcí, kde

veškeré gastronomické služby zajišťovala společnost Portaner. Úroveň jí poskytovaných služeb byla vysoká a tradičně vyvolala velmi pozitivní ohlas ze strany hradní klientely. Zájem klientely byl i o nový lovecký salonek v severovýchodní baště, v němž mimo jiné proběhlo také výjezdní zasedání Rady Pardubického kraje.

Rok 2012 byl pro Svojanov velmi významný. Péčí města Poličky se hrad dostal do stavu co nejvíce přibližujícímu podobu z 2. poloviny 19. století, tedy poslední vývojovou fází hradu.

### **Vzájemná spolupráce s ostatními příspěvkovými organizacemi města Poličky**

Příspěvková organizace Hrad Svojanov v roce 2012 spolupracovala zejména s Městským muzeem a galerií Polička a s organizací Tylův dům.

Spolupráce s Městským muzeem a galerií Polička spočívá především v dlouhodobé zápůjčce souboru historického nábytku, který je instalován v prostorách expozic hradního paláce a souboru historických klasicistních dveří a vrat, umístěného v sále domu zbrojnošů. Naopak organizace Hrad Svojanov poskytuje muzeu prostory k deponování souboru méně hodnotných historických dveří. Obě organizace spolupracují také v oblasti propagace. V roce 2012 se osvědčil nově zavedený systém vzájemných slev pro návštěvníky obou organizací, kdy po zakoupení vstupenky na hradě Svojanov mohou uplatnit vstup zdarma na výstavu v muzeu a naopak po návštěvě muzea mohou uplatnit slevu na vstupné na prohlídku hradu.

S organizací Tylův dům probíhá spolupráce na úrovni vzájemné propagace.

### **Mimořádné a jednorázové úkoly či problémové oblasti plněné v daném roce organizací**

Mimořádným úkolem roku 2012 bylo zachování provozu hradu Svojanova během probíhající rekonstrukce. Rekonstrukce probíhala po celý rok a během prací docházelo k částečným omezením provozu. I přesto se podařilo provoz hradu zachovat a to dokonce za minimálního poklesu návštěvnosti. Zaznamenan byl ale pokles svatebních obřadů a zejména svatebních hostin, kde důvodem bylo po celý rok stojící lešení kolem domu zbrojnošů. To nejen odrazovalo klientelu pro pořádání svatebních hostin, ale i snižovalo atraktivitu hradní zahrady, kde probíhá většina svatebních obřadů.

Organizace se v roce 2012 potýkala i s personálními problémy. Dvě zaměstnankyně na pozici provozní před hlavní sezónou vyjádřily svou nespokojenost s vedením hradu, kterou pak prezentovaly nejen zřizovateli, ale i četným dalším institucím. Vlivem této situace došlo k rozštěpení kolektivu. Tento stav byl zvládnán za vypětí ostatních zaměstnanců

organizace tak, že veřejnost žádné rozkoly nezaznamenala. Vyhrocením situace byla kontrola Oblastního inspektorátu práce, která zjistila drobná, nikoliv však závažná pochybení zaměstnavatele. Situace byla vyřešena za pomoci zástupců zřizovatele výpovědí obou pracovníků. Mezitím se podařilo pracovní kolektiv doplnit tak, aby se snad v budoucnu podobná situace neopakovala.

Problémovou oblastí provozně technického charakteru stále zůstává příjezdová komunikace ke hradu. Příjezdová komunikace je vlastnictvím městyse Svojanova. V současné době je v havarijním stavu. Asfaltový povrch vykazuje četné výmoly a trhliny, ohrazení směrem do stráně je nefunkční a z podstatné části spadené. V roce 2012 provedlo vedení městyse provizorní opravu výmolů. Pro zajištění bezpečného příjezdu ke hradu je však zapotřebí provedení mnohem zásadnější obnovy celé komunikace a s ní souvisejících prvků. Městysi Svojanov bylo nabídnuto bezplatné převedení cesty do vlastnictví města Poličky s předpokladem, že za pomoci dotací by bylo možné cestu obnovit. Zastupitelstvo městyse toto řešení odmítlo. Dalším problémem je zimní údržba komunikace, kterou zajišťuje ve vlastní režii organizace Hrad Svojanov. Zařízení k tomu sloužící, malotraktor zn. Yukon, je po mnoha letech provozu v nevyhovujícím technickém stavu, organizace do jeho oprav každoročně vynakládá nemalé finanční prostředky. Je tedy velmi náročné příjezdovou komunikaci udržet vždy v průjezdném stavu.

### **Výsledky všech provedených kontrol v organizaci a případná opatření k nápravě**

V organizaci je zaveden vnitřní kontrolní systém ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě, v platném znění. K nakládání s prostředky organizace je odpovědný ředitel organizace jako příkazce operací. Za správu rozpočtu organizace je odpovědný hlavní provozní jako správce rozpočtu. Za vedení účetnictví organizace je odpovědný účetní organizace jako hlavní účetní.

Dne 9. 7. 2012 proběhla v pokladně a prodejně suvenýrů kontrola České obchodní inspekce. Kontrola byla zaměřena na dodržování zákona č. 634/1992 Sb. v platném znění. Kontrola byla provedena u 67 druhů výrobků (upomínkové předměty, výrobky ze dřeva a keramika), dále byla kontrola provedena na vstupné do hradu Svojanov. Kontrolou nebylo zjištěno žádné porušení.

Ve dnech 9. 8. 2012 – 10. 9. 2012 provedl Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký a Pardubický kraj kontrolu vykonanou podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce ve znění pozdějších předpisů, v souladu s ustanovením § 7 a § 8 zák. č. 251/2005 Sb. Předmětem kontroly bylo zjištění dodržování povinností vyplývajících z předpisů v úseku: pracovněprávních vztahů, pracovních podmínek, bezpečnosti práce a bezpečnosti technických zařízení. Kontrolou byly zjištěny

nedostatky, které byly v rámci uložených opatření odstraněny v termínu do 15. 10. 2012. Organizaci byla uložena pokuta ve výši 10 000,- Kč a úhrada nákladů správního řízení ve výši 1 000,- Kč.

Další kontroly ze strany zřizovatele nebo jiných subjektů v organizaci Hrad Svojanov v roce 2012 neproběhly.

### **Získané granty, případně jiné aktivně zajištěné příjmy organizace**

V roce 2012 byly získány granty či jiné příspěvky na obnovu jednotlivých částí hradu a na pořádání kulturních akcí.

Hrad Svojanov byl opět zařazen do Programu záchrany architektonického dědictví Ministerstva kultury ČR. Z tohoto programu obdržel zřizovatel dotaci ve výši 550 000,- Kč na obnovu jihozápadního úseku vnějšího hradebního obvodu.

Od Pardubického kraje byly získány následující granty:

Grant z programu Podpory kulturních aktivit na rok 2012 ve výši 15 000,- Kč na propagaci, honoráře a technické zabezpečení Divadelní poutě na hradě Svojanov 2012.

Grant z programu Podpory stavební obnovy a restaurování kulturních památek v Pardubickém kraji na rok 2012 ve výši 300 000,- Kč na obnovu západní bašty vnějšího hradebního obvodu v areálu hradu Svojanov.

Grant z programu Podpory budování infrastruktury cestovního ruchu v Pardubickém kraji na rok 2012 ve výši 170 544,- Kč na pořízení vybavení pro konání kulturních akcí v areálu hradu Svojanov.

### **Zhodnocení návštěvnosti či jiného ukazatele dle charakteru činnosti meziročně (nejméně tři roky zpětně)**

Návštěvnost hradu Svojanova v roce 2012 byla obdobná jako v roce 2011. Prostory hradu si prohlédlo 39 536 návštěvníků. V rámci různě dlouhých pobytů bylo ubytováno 1 228 hostů. V areálu hradu proběhlo 21 svatebních obřadů.

<b>Rok</b>	<b>Počet návštěvníků</b>
2010	41 600
2011	39 982
2012	39 536
<b>Rok</b>	<b>Počet ubytovaných osob</b>
2010	1 156
2011	1 481
2012	1 228

<b>Rok</b>	<b>Počet svatebních obřadů</b>
2010	24
2011	22
2012	21

### **Zhodnocení úsporných opatření přijatých k udržení vyrovnaného hospodaření organizace**

Vzhledem k příznivě se vyvíjejícímu zájmu o hrad Svojanov ze strany veřejnosti nebylo nutné činit výrazná opatření k udržení vyrovnaného hospodaření. Organizace náročnou sezónu, ztíženou probíhající rekonstrukcí zvládala i přes personální problémy se dvěma zaměstnankyněmi, především díky velkému zájmu, výbornému osobnímu přístupu a za časového vypětí ze strany ostatních zaměstnanců organizace. Jistým ekonomickým opatřením bylo zvýšení cen vstupného na prohlídkové okruhy, což ovšem souviselo s rozšířením nabídky jednotlivých okruhů. Díky zvýšeným cenám za vstupné došlo k nárůstu tržeb, ačkoliv došlo k mírnému snížení návštěvnosti. Již v druhé sezóně bylo příjmem i parkovné, vybírané na parkovišti v areálu hradu. Vzhledem ke zpoplatněnému provozu parkoviště organizace získala příjem ve výši 147 690,- Kč. A to za minimálních nákladů na personál. O víkendech a prázdninových měsících provoz parkoviště zajišťoval jeden brigádník, v ostatní době bylo parkoviště vedeno z hradní pokladny.

### **Plány a vize organizace na budoucí období a návrh na jejich realizace**

Rok 2013 bude pro hrad Svojanov stěžejní. Je to rok, ve kterém bude představen veřejnosti obnovený hrad po realizaci akce Revitalizace hradu Svojanov pro zvýšení cestovního ruchu v regionu. V jejím rámci došlo k celkové obnově dvou nejvýznamnějších objektů v areálu hradu – hradního empírového paláce a domu zbrojnošů. Zabezpečena a obnovena byla podstatná část vnějšího hradebního obvodu a po jejím dokončení vznikly na půlválcových baštách vyhlídkový a oddechový altán. Areál předhradí byl opatřen novou vstupní branou, čímž došlo k zabezpečení prostor předhradí i k vytvoření bezpečného parkování pro ubytované hosty. V horním sále domu zbrojnošů byla otevřena interaktivní expozice života hradní posádky na konci 15. století. Obsahuje dobové zbroje, zbraně, oděvy a hry. Návštěvníci také mohou vstoupit do prostor pozdně gotických krovů. Prohlídka hradního empírového paláce nabízí po obnově možnost vstupu do všech sklepních prostor nebo na vyhlídkové terasy kolem prvního patra. Venkovní okruh je rozšířen o možnost procházky parkány podél vnějších hradeb se zmíněnými altány. Právě v roce 2013 si budou moci návštěvníci prohlédnout všechny tyto novinky již bez jakýchkoliv omezení. Mimo to v roce 2013 proběhne rozsáhlá reklamní kampaň financovaná převážně z ROP NUTS II Severovýchod. Tato kampaň bude vlastně jakýmsi vyvrcholením revitalizace hradu. Organizace proto očekává výrazný nárůst návštěvnosti.

Pro rok 2013 jsou podány žádosti o dotace na další akce. Pardubický kraj byl požádán o poskytnutí grantů na podporu Divadelní pouti 2013 a na opravu povrchů cest a dolního nádvoří v areálu hradu. Na Ministerstvu kultury České republiky je podána žádost o dotaci z Programu záchrany architektonického dědictví na akci obnovy budovy čp. 122 – součástí bývalého poplužního dvora v areálu předhradí. Zejména získání financí a realizace obnovy tohoto objektu je velkým úkolem roku 2013. Zbývající dva trakty bývalého poplužního dvora již obnovou prošly a tak pouze tato budova tvoří nedůstojnou kulisu vstupní partie hradu. Navíc po provedení obnovy se nabízí její využití jako penzion, obsahující dva apartmány vyšší úrovně, jehož provoz by byl zcela jistě velmi rentabilní.

Na rok 2013 je plánována oprava okapů a střešní krytiny vstupní budovy hradu, jejíž provedení je vzhledem k obnoveným fasádám velmi naléhavé. Dále dojde ke statickému zajištění západní stěny renesančního paláce, jejímž průchodem budou v rámci prohlídek procházet návštěvníci. Ve spolupráci s městysem Svojanovem v jarních měsících dojde k rozšíření průhledu na hrad ze strany městečka vykácením dalších stromů, které nyní průhledu brání. Rovněž se blíží doba, kdy dojde k dokončení obnovy hradního penzionu. Na rekonstrukci a nové vybavení čekají poslední tři pokoje.

Hrad bude veřejnosti otevřen od 2. března do 15. prosince. Návštěvnícká sezóna již nebude omezována probíhající rekonstrukcí.

Kulturní program v roce 2013 bude bohatý. Mimo dvě nové akce zůstanou zachovány tradiční akce, které budou po loňském úspěchu obohaceny o tematické gastronomické speciality, připravované provozovatelem hradní restaurace.

V rámci Svojanovského léta 2013 budou konány následující kulturní akce:

**Slavnostní představení obnoveného hradu veřejnosti** ve dnech 20. – 21. dubna: Po celkové rekonstrukci budou otevřeny všechny obnovené prostory hradu. Doprovodný program – šerm, dobová hudba, kejklíři atd.

**Hradní jarmark** ve dnech 11. – 12. května: Tradiční jarmark s dobovými řemesly.

**Královské slavnosti** ve dnech 6. – 7. července: Akce určená zejména rodinám s dětmi. Formou tradičních hradních slavností budou probíhat představení kouzelníka, kejklíře, ukázky historických tanců a historického šermu. Po oba dny budou probíhat soutěže a hry s vlastivědnou tematikou pro děti.

**Festival akustické hudby** dne 20. července – již pátý ročník festivalu, představující netradiční hudební žánr.

**Divadelní pouť** ve dnech 3. – 4. srpna: Divadelní pouť je tradiční akcí, která se každoročně pořádá v historickém prostředí hradu Svojanova. V roce 2013



se bude jednat již o 23. ročník. Smyslem akce je předvést co nejširší veřejnosti umělecké aktivity rozmanitého spektra zúčastněných umělců a uměleckých souborů a přispět k zachování tradic divadelní kultury. Po oba víkendové dny budou probíhat vystoupení divadelních souborů na horním nádvoří hradu. V prostorách hradního areálu vznikne i stylové tržiště s ukázkami řemesel a výtvarnými dílnami pro děti.

**Třicetiletá válka na Svojanově** ve dnech 24. – 25. srpna: Jednotlivá vystoupení několika skupin věnujících se tomuto období, hromadná bitva, dobývání hradu, celodenní oživení hradu, volné potyčky...

**Hradní vinobraní** ve dnech 21. – 22. září: Netradiční hradní slavnost s ochutnávkou vín, cimbálovou muzikou a dalším programem.

**Hradní advent** ve dnech 30. listopadu – 15. prosince: Prohlídky hradu s tradiční vánoční výzdobou doplněné výkladem o starých adventních a vánočních zvycích. Adventní koncert v domě zbrojnošů.

Úkolem příštích let zůstává zajistit financování obnovy zbývajících částí hradu, především hradeb propojujících předhradí s hradem a hradní zahrady. Vzhledem k celkové koncepci obnovy hradu je velmi žádoucí také tyto části upravit do podoby z 2. poloviny 19. století. Dle dosavadních zjištění je dosažení na potřebné finance stále velmi reálné.

Miloš Dempír, DiS.  
Hrad Svojanov  
Ředitel